

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра підприємництва та організації агробізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ **Діброва А.Д.**
“ _____ ” _____ 2018 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри підприємництва та
організації агробізнесу

Протокол №_11_ від “_31_”_05_2018 р.

Завідувач кафедри

_____ **Ільчук М.М.**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“Планування і контроль на підприємстві”**

для підготовки фахівців ОС «бакалавр»
напряму 6.030504 «Економіка підприємства»

Факультет економічний

Розробники: Ільчук Микола Максимович, д.е.н., професор

Коновал Іван Андрійович, к.е.н., доцент

...Нікітченко Сергій Олександрович, к.е.н., доцент

Київ – 2018 р.

1.Опис навчальної дисципліни
Планування і контроль на підприємстві
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень				
Галузь знань	<u>0305 Економіка і підприємництво</u> (шифр і назва)			
Напрямок підготовки	<u>6.03050401 – «Економіка підприємства»</u> (шифр і назва)			
Спеціальність	(шифр і назва)			
Освітній ступінь	<u>бакалавр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)			
Характеристика навчальної дисципліни				
Вид	нормативна			
Загальна кількість годин	<u>180</u>			
Кількість кредитів ECTS	<u>5</u>			
Кількість змістових модулів	<u>3</u>			
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	<u>1</u> (назва)			
Форма контролю	Екзамен			
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання				
	денна форма навчання			заочна форма навчання
Рік підготовки	3 курс	4 курс	2 СТ	4
Семестр	6	8	8	7,8
Лекційні заняття	30 год.	13 год.	30 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	26 год.	30 год.	12 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.	0 год.	<u>0</u> год.
Самостійна робота	90 год.	111 год.	90 год.	126 год.
Індивідуальні завдання	30 год.	30 год.	30 год.	30 год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 8 год.	3 год. 11 год.	4 год. 8 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування системи знань з методології розроблення перспективних і поточних планів у діяльності підприємства та контролю їх виконання.

Завдання: 1) вивчення теоретичних засад із розроблення перспективних і поточних планів у діяльності підприємства та контролю їх виконання.

2) набуття практичних навичок із розроблення перспективних, поточних та оперативних планів діяльності підприємства, обґрунтування оптимальних варіантів розвитку підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: форми, методи та процеси планування і контролю на підприємстві; систему планів підприємства; склад показників планування і контролю та методику їх розрахунку; структуру та технології розроблення перспективних, річних та оперативних планів сільськогосподарських підприємств; методику оптимізації виробничої програми підприємства та контролю за її виконанням; методику планування ефективного використання виробничого потенціалу підприємств.

вміти: проводити окремі техніко-економічні розрахунки щодо ефективного використання ресурсів та виробництва продукції на підприємстві; розробляти перспективні, поточні та оперативні плани діяльності підприємства; обґрунтовувати оптимальні варіанти розвитку підприємства; використовувати сучасний інструментарій з планування діяльності підприємства; розробляти заходи удосконалення планування і контролю на підприємстві з метою прийняття більш обґрунтованих рішень для досягнення високої прибутковості сільськогосподарського виробництва в умовах ринкових відносин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Тема лекційного заняття 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві

Планування як наука. Необхідність планування діяльності підприємств. Планування як функція управління підприємством. Планувальна функція як реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища. Зміст планування у процесуальному аспекті.

Процес планування і вибір рішень, філософські концепції планування. Предмет і об'єкт планування і контролю. Особливості планування і контролю в сільському господарстві. Прогнозування в системі планування.

Основні принципи планування в підприємствах. Методи планування і контролю діяльності підприємств. Поняття та зміст методології планування. Механізм планування.

Державне регулювання і підтримка сільськогосподарського виробництва та внутрішньогосподарське планування.

Організація планової роботи на підприємстві. Організаційні структури планування на підприємстві. Етика планування. Особисті якості плановика. Оцінка та управління якістю планів.

Тема лекційного заняття 2. Система планів підприємства

Формування системи планування на підприємстві. Основні етапи процесу планування.

Функції планування. Класифікація планів за ознаками. Система показників планів. Основні підсистеми планування. Складові частини планів.

Стратегічне планування розвитку сільськогосподарських підприємств. Інформаційна база стратегічного планування. Переваги і недоліки стратегічного планування. Логіка стратегічного планування.

Тактичне планування економічного і соціального розвитку сільськогосподарського підприємства та його місце в плановій системі підприємства. Відмінності тактичного планування від інших видів планів. Характеристика етапів тактичного планування. Зміст та структура поточного плану підприємства. Трудові нормативи їх види і призначення. Матеріальні нормативи їх види і призначення. Методи розроблення планових норм і нормативів. Оперативне планування в сільськогосподарських підприємствах.

Змістовий модуль 2. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА, ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

‘Тема лекційного заняття 1. Маркетингові дослідження та планування збуту і контролю продукції

Маркетингові дослідження, їх зміст, цілі та види. Суть, зміст, цілі та послідовність розроблення маркетингової програми.

Аналіз прогнозування кон’юнктури ринків сільськогосподарської продукції. Оцінювання попиту та прогнозування збуту. Переваги й недоліки основних методів прогнозування збуту.

Аналіз потреб споживачів та аналіз конкурентів у процесі маркетингового дослідження. Маркетингова політика підприємства. Формування плану збуту з врахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінантів розвитку. Планування структури збуту та встановлення норм збуту.

Планування асортименту, якості, каналів і строків реалізації продукції. Планування заходів стимулювання збуту. Співвідношення між корпоративною, конкурентною та маркетинговою стратегіями та їхня роль у досягненні цілей підприємства. Реклама маркетингових програм сільськогосподарських підприємств. Прогнозування обсягів продажу.

Тема лекційного заняття 2. Виробництво продукції

Виробнича програма підприємства, її зміст, календарний розподіл та оптимізація. Основні завдання виробничої програми. Особливості формування виробничої програми в сільськогосподарських підприємствах. Методи формування виробничої програми підприємства. Послідовність раціональної розробки виробничої програми. Характеристика системи вимірників обсягів виробництва продукції.

Обґрунтування виробничої програми з тваринництва. Планування продуктивності тварин. Планування відтворення стада, виробництва і використання продукції тваринництва.

Обґрунтування виробничої програми з рослинництва. Планування врожайності сільськогосподарських культур. Планування розмірів посівних площ, виробництва і використання продукції рослинництва.

Планування промислових виробництв. Обґрунтування вибору і розмірів промислових виробництв. Планування обсягів виробництва та асортименту продукції. Планування собівартості й рентабельності продукції.

Планування обсягів виробництва продукції у вартісному вираженні. Планування продажу продукції. Портфель замовлень підприємства та його зв'язок з планом виробництва продукції. Державний контракт і державне замовлення.

Планування виробничої потужності підприємства та оптимізація виробничої програми.

Тема лекційного заняття 3. Оперативно-календарне планування і контроль

Суть, зміст і завдання оперативно-календарного планування і контролю. Ритмічність виробництва.

Види і системи оперативно-календарного планування. Особливість оперативно-календарного планування і контролю в одиничному виробництві. Оперативно-календарне планування і контроль у серійному виробництві. Оперативно-календарне планування і контроль у масовому виробництві. Оперативні робочі плани на період найважливіших сільськогосподарських робіт.

Оперативне регулювання роботи підприємства.

Тема лекційного заняття 4. Матеріально-технічне забезпечення виробництва

Зміст, завдання та послідовність розроблення плану матеріально-технічного забезпечення. Планування потреби в матеріально-енергетичних

ресурсах. Сучасні методи і методики планування потреби в матеріальних ресурсах. Вибір постачальника та планування поставок матеріальних ресурсів.

Розрахунок запасів та регулювання їх розмірів. Види запасів. Методи теорії управління запасами. Оптимізація системи створення економічно обґрунтованих запасів.

Баланси матеріальних ресурсів та їх види. Порядок складання балансів матеріальних ресурсів.

Особливості визначення потреби виробничих підрозділів у матеріальних ресурсах у різних типах виробництва.

Тема лекційного заняття 5. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю

Види виробничої потужності, чинники, що її визначають та послідовність розрахунків. Методика розрахунку виробничої потужності.

Визначення максимально можливого випуску продукції з наявної потужності. Система показників використання виробничої потужності.

Тема лекційного заняття 6. Персонал і оплата праці

Зміст і порядок планування персоналу та оплати праці. Інформаційні дані для планування кількості працівників, кадрового забезпечення і продуктивності праці. Планування продуктивності праці. Принципи формування структури персоналу. Планування чисельності персоналу. Визначення чисельності працюючих на підприємстві з використанням лінійного програмування. Планування кадрового забезпечення. Планування функціонального, технологічного, та кваліфікаційного розподілу праці. Принципи оплати праці передбачені законодавством України. Методичні підходи до визначення системи оплати праці. Планування фонду оплати праці.

Планування матеріального стимулювання праці в підприємстві. Вплив різних форм матеріального стимулювання праці на продуктивність праці та результати виробничої діяльності. Планування розвитку соціально-трудових відносин.

Тема лекційного заняття 7. Виробнича інфраструктура

Особливості функціонування та планування діяльності підрозділів виробничої інфраструктури. Планування забезпечення підприємства технологічним оснащенням. Планування діяльності інструментальних цехів. Планування діяльності ремонтного виробництва. Планування енергозабезпечення підприємства. Планування діяльності транспортного обслуговування виробництв.

Змістовий модуль 3. ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ, ФІНАНСІВ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Тема лекційного заняття 1. Витрати виробництва

Собівартість продукції та принципи її формування. Мета, завдання та характеристика процесу планування собівартості продукції. Класифікація витрат та групування їх за економічними елементами.

Класифікація витрат на виробництво. Номенклатура і склад економічних елементів. Номенклатура і склад статей витрат у сільськогосподарських підприємствах. Сучасні методи калькулювання продукції.

Планування витрат виробничої собівартості. Планування зведеного кошторису витрат на виробництво. Калькулювання собівартості окремих видів продукції. Планування витрат структурних підрозділів методом бюджетування. Планування зниження витрат за техніко-економічними факторами.

Тема лекційного заняття 2. Фінансове планування і контроль на підприємстві

Сучасні підходи до формування фінансової політики підприємства. Зміст та завдання фінансового плану, його складові та зв'язок з іншими розділами плану підприємства. Оперативне фінансове планування. Касовий план.

Методичні основи розробки фінансового плану. Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування фінансових результатів підприємства. Визначення точки беззбитковості. Баланс доходів і видатків (бюджет підприємства). Планування фінансових показників.

Планування розподілу прибутку і потреби у зовнішньому фінансуванні. Планування заходів щодо запобігання банкрутства.

Тема лекційного заняття 3. Планування і контроль оновлення продукції

Формування планів оновлення продукції, їх склад, завдання і контроль за їх виконанням. Дослідження ринку перед розробленням та впровадженням нової (оновленої) продукції. Склад і завдання формування плану оновлення продукції. Планові розрахунки ефективності оновлення продукції. Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції.

Оптимізаційні планові розрахунки нововведень продукції та планування витрат на підготовку і освоєння виробництва нової продукції.

Об'ємно-календарне планування підготовки виробництва нової продукції.

Мережні і сіткові методи планування підготовки виробництва та освоєння нових виробів.

Тема лекційного заняття 4. Організаційно-технічний розвиток

Технічний та організаційний розвиток як складова інноваційних процесів і спосіб досягнення стратегічних цілей підприємств. Планування технічного та організаційного розвитку підприємства. Методи та показники ефективності організаційно-технічних заходів. Джерела фінансування заходів плану організаційно-технічного розвитку підприємства. Порядок формування програми освоєння нових видів продукції.

Планування реалізації проектів організаційно-технічного розвитку підприємства. Оцінювання результатів реалізації плану організаційно-технічного розвитку підприємства. Планування підвищення ефективності виробництва.

Тема лекційного заняття 5. Бізнес-планування

Суть, функції та види бізнес-плану. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Стадії розробки бізнес-плану. Обґрунтування концепції бізнес-плану. Комп'ютеризація процесу бізнес-планування. Структура, логіка та оформлення бізнес-плану.

Зміст основних розділів бізнес-плану: резюме; характеристика продукції, ринків збуту, маркетинг; виробничий план; організаційний план; фінансовий план; аналіз можливих ризиків та їх страхування.

Досвід і проблеми бізнес-планування в Україні.

Тема лекційного заняття 6. Інвестиційне проектування

Теоретичні основи інвестиційного проектування. Зміст інвестиційного проекту розвитку аграрного виробництва та методика його розробки. Життєвий цикл інвестиційного проекту. Етапи експертизи інвестиційного проекту. Формування грошових потоків проекту. Методи оцінки ефективності інвестиційного проекту. Впровадження інвестиційного проекту у виробництво.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма 3 курс, 2 ст						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ												
Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 2. Система планів підприємства	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	18	4	4	-	-	10	18	2	2	-	-	14
Змістовий модуль 2. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА, ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ												
Тема 1. Маркетингові дослідження та планування збуту і контролю продукції	8	2	2	-	-	4	8	1	1	-	-	6
Тема 2. Планування виробництва продукції	30	4	4	-	-	20	30	1	1	-	-	28
Тема 3. Оперативно-календарне планування і контроль	6	2	2	-	-	2	6	1	1	-	-	4
Тема 4. Матеріально-технічне забезпечення виробництва	6	2	2	-	-	2	6	1	1	-	-	4
Тема 5. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю	6	2	2	-	-	2	6	1	1	-	-	4
Тема 6. Персонал і оплата праці	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 7. Виробнича інфраструктура	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	76	16	20	-	-	42	76	6	6	-	-	58
Змістовий модуль 3. ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ, ФІНАНСІВ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 1. Витрати виробництва	10	2	2	-	-	6	10	1	2	-	-	7
Тема 2. Фінансове планування і контроль на підприємстві	14	2	2	-	-	10	14	2	1	-	-	11
Тема 3. Планування і контроль оновлення продукції	6	1	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 4. Організаційно-технічний розвиток	6	1	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 5. Бізнес-планування	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 6. Інвестиційне проектування	8	2	-	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	56	10	8	-	-	38	56	4	4	-	-	48
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	12	12	-	-	120
Курсовий проект	30	-	-	-	30	-	36	-	-	-	30	-
Усього годин	180	30	30	-	30	90	180	12	12	-	30	126

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма 4 курс						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ												
Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві	8	1	1	-	-	6	8	1	1	-	-	6
Тема 2. Система планів підприємства	10	1	1	-	-	8	10	1	1	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	18	2	2	-	-	14	18	2	2	-	-	14
Змістовий модуль 2. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА, ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ												
Тема 1. Маркетингові дослідження та планування збуту і контролю продукції	8	1	2	-	-	5	8	1	1	-	-	6
Тема 2. Планування виробництва продукції	30	2	4	-	-	24	30	1	1	-	-	28
Тема 3. Оперативно-календарне планування і контроль	6	1	2	-	-	3	6	1	1	-	-	4
Тема 4. Матеріально-технічне забезпечення виробництва	6	1	2	-	-	3	6	1	1	-	-	4
Тема 5. Забезпечення операційної діяльності виробничою потужністю	6	-	2	-	-	4	6	1	1	-	-	4
Тема 6. Персонал і оплата праці	10	1	2	-	-	7	10	1	1	-	-	8
Тема 7. Виробнича інфраструктура	10	1	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	76	7	16	-	-	53	76	6	6	-	-	58
Змістовий модуль 3. ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ, ФІНАНСІВ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА												
Тема 1. Витрати виробництва	10	1	2	-	-	7	10	1	2	-	-	7
Тема 2. Фінансове планування і контроль на підприємстві	14	1	2	-	-	11	14	2	1	-	-	11
Тема 3. Планування і контроль оновлення продукції	6	-	1	-	-	5	6	-	-	-	-	6
Тема 4. Організаційно-технічний розвиток	6	1	1	-	-	4	6	-	-	-	-	6
Тема 5. Бізнес-планування	12	1	2	-	-	9	12	1	1	-	-	10
Тема 6. Інвестиційне проектування	8	-	-	-	-	8	8	-	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	56	4	8	-	-	44	56	4	4	-	-	48
Усього годин	150	13	26	-	-	111	150	12	12	-	-	120
Курсовий проект	30	-	-	-	-	30	36	-	-	-	30	-
Усього годин	180	13	26	-	-	141	186	12	12	-	-	150

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кіль-кість годин
<i>Змістовий модуль 1. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ</i>		
1	Планування обсягів беззбиткового виробництва продукції рослинництва	1
2	Планування обсягів беззбиткового виробництва продукції тваринництва	1
<i>Змістовий модуль 2. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА, ЗБУТУ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ</i>		
	Планування поголів'я ВРХ	2
	Планування обсягів виробництва м'ясної продукції ВРХ	2
	Планування виробництва та реалізації молока.	2
	Планування поголів'я свиней та обчислення продукції вирощування	1
	Планування поголів'я птиці та обчислення обсягів її продукції.	1
	Планування річної потреби та в кормах та їх вартості	4
	Планування роботи машинно-тракторного парку. Визначення собівартості 1 ет. га	2
	Планування роботи автопарку. Визначення собівартості 1 т.км	2
	Визначення потреби в працівниках тваринництва та рослинництва	2
	Баланс трудових ресурсів.	2
	Визначення фонду заробітної плати працівникам підприємства	2
<i>Змістовий модуль 3. ПЛАНУВАННЯ ВИТРАТ, ФІНАНСІВ І РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА</i>		
	Планування витрат та собівартості продукції рослинництва.	2
	Планування витрат та собівартості продукції тваринництва	2
	План реалізації продукції	1
	Планування фінансових результатів діяльності підприємства	1

6. Індивідуальна робота

Курсовий проект рекомендується виконувати за такими темами:

1. Планування виробництва продукції рослинництва в аграрному підприємстві.
2. Планування та організаційно-економічне обґрунтування вдосконалення виробництва та використання кормів.
3. Планування розвитку зерновиробництва.
4. Планування розвитку буряківництва.
5. Планування розвитку льонарства.
6. Планування розвитку картоплярства.
7. Планування розвитку овочівництва.
8. Планування розвитку садівництва.
9. Планування розвитку виноградарства.
10. Організаційно-економічне обґрунтування запровадження нових організаційних форм у рослинництві.
11. Організаційно-економічне обґрунтування запровадження сучасних прогресивних технологій в рослинництві в сільськогосподарському підприємстві.
12. Планування виробництва продукції тваринництва в аграрному підприємстві.
13. Планування розвитку скотарства.
14. Планування розвитку свинарства.
15. Планування розвитку птахівництва.
16. Планування розвитку вівчарства.
17. Планування та організаційно-економічне обґрунтування вдосконалення роботи машинно-тракторного парку.
18. Планування та організаційно-економічне обґрунтування вдосконалення роботи вантажного автотранспорту.

Курсовий проект включає наступні розділи: вступ, загальна характеристика підприємства, сучасний стан організації галузі, що проектується, проект розвитку підприємства чи галузі, висновки та пропозиції.

Курсові проекти виконуються індивідуально на матеріалах конкретних аграрних підприємств, відомості про які студенти збирають у період проходження виробничої практики.

7.Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Сутність планування.
2. Об'єкт і предмет науки «Планування».
3. Етапи планування.
3. Принципи планування, їх суть.
4. Методи планування, їх суть.
5. Система планування.
6. Види планів підприємств.
7. Організаційні форми (структури) планування на підприємстві.
8. Суть і процес стратегічного планування
9. Відмінність стратегічного планування від традиційного перспективного.
10. Сутність прогнозування
11. Методи прогнозування та коротко про суть головних з них.
12. Планування основних досягнень науково-технічного прогресу.
13. Сутність бізнес-плану та його функції.
14. Структура і зміст бізнес-плану.
15. Суть і завдання поточних (річних) планів підприємства.
16. Зміст (розділи) поточного (річного) плану підприємства.
17. Поточні (річні) плани внутрішньогосподарських підрозділів та їх чотири групи показників.
18. Черговість розробки річного плану господарства і планів госпрозрахункових підрозділів
19. Зміст і послідовність підготовчої роботи до складання плану
20. Оперативне планування на підприємстві
21. Зміст оперативних планів у рослинництві
22. Суть і зміст маркетингової програми сільськогосподарських підприємств
23. Виробнича програма у тваринництві: зміст і послідовність розробки
24. Показники продуктивності худоби і птиці
25. Методи планування продуктивності в тваринництві
26. Основні фактори, що визначають продуктивність худоби і птиці
27. Обґрунтування планових річних обсягів виробництва продукції тваринництва
28. Обґрунтування помісячних обсягів виробництва і реалізації молока
29. Баланс продукції тваринництва
30. Два способи визначення потреби господарства в кормах ("на голову", "на продукцію")
31. Баланс потреби і надходження кормів
32. Виробнича програма з рослинництва: зміст і послідовність розробки
33. Трансформація земельних угідь, їх баланс
34. Планування системи заходів з метою збереження і підвищення родючості ґрунту
35. Методи планування урожайності сільськогосподарських культур
36. Основні фактори, що визначають урожайність. Методичний підхід до обчислення приросту урожайності
37. Визначення планової потреби господарства в продукції рослинництва
38. Рівень конкурентоспроможності продукції рослинництва і використання його при плануванні посівних площ товарних культур
39. Планування розміру посівних площ за групами культур
40. Планування обсягів виробництва продукції рослинництва.
41. Баланс продукції рослинництва
42. Визначення потреби та вартості насіння.
42. Планування потреби та вартості органічних і мінеральних добрив.
43. Визначення потреби та вартості засобів захисту рослин.
44. Обґрунтування розмірів промислового виробництва в с-г підприємствах; використання графіків беззбитковості.

45. Зміст і етапи планування промислових виробництв
46. Обґрунтування виробничої програми промислових виробництв; планування асортименту продукції
47. Планування витрат і собівартості продукції промислових виробництв
48. Планування обсягів механізованих робіт
49. Планування витрат на використання с-г техніки
50. Обчислення планової суми амортизаційних відрахувань. Групування основних засобів.
51. Методика віднесення амортизаційних відрахувань на об'єкти калькуляції.
52. Методика визначення планової кількості поточних і капітальних ремонтів, технічних обслуговувань.
53. Планування витрат на технічне обслуговування і ремонт с-г техніки
54. Планування собівартості механізованих робіт
55. Планування вантажоперевезень на підприємстві.
56. Визначення планових показників використання автомобілів, обсягів автотранспортних робіт.
57. Планування потреби і вартості пально-мастильних матеріалів по автопарку.
58. Структура витрат на автотранспорті роботи і методика визначення планової собівартості одиниці робіт.
59. Визначення планової потреби в електроенергії.
60. Планування витрат та обчислення собівартості 1 квт-год. електроенергії.
61. Порядок віднесення витрат на обслуговуючі виробництва на об'єкти їх планування по основному виробництву.
62. Зміст (розділи, складові) плану з праці.
63. Планування затрат праці і чисельності у рослинництві.
64. Планування затрат праці і чисельності у тваринництві.
65. Баланси праці та методика їх розроблення.
66. Планування фонду оплати праці по господарству (фрагментарно).
67. Зміст (складові) плану соціального розвитку колективу.
68. Методи планування витрат і собівартості продукції..
69. Сутність норм, нормативів та нормативного методу планування витрат.
70. Послідовність розрахунків з обчислення планової собівартості продукції, робіт та послуг.
71. Групування витрат за елементами.
72. Групування витрат за статтями
73. Методика розробки технологічних карт і нормативів витрат у рослинництві.
74. Методика планування затрат праці і витрат на її оплату у рослинництві.
75. Методика планування затрат праці і витрат на її оплату у тваринництві.
76. Методика планування витрат на корми.
77. Планування загальновиробничих витрат.
78. Методика віднесення загальновиробничих витрат на об'єкти планування витрат.
79. Методика визначення планової собівартості одиниці продукції рослинництва.
80. Методика визначення планової собівартості одиниці продукції тваринництва.
81. Фінансовий план та його складові.
82. Планування реалізації продукції і грошових надходжень.
83. Розрахунок планової суми прибутку від реалізації продукції, робіт і послуг.
84. Методика визначення точки беззбитковості виробництва продукції.
85. Постійні витрати у рослинництві і тваринництві.
86. Змінні витрати у рослинництві і тваринництві.
87. Планування формування чистого прибутку підприємства.
88. Планування використання прибутку підприємства.
89. Планування капітальних вкладень в сільськогосподарських підприємствах.
90. Планування джерел фінансування капітальних вкладень.
91. Бюджет готівки: зміст і послідовність розробки.

92. Суть і головні завдання контролю виконання планів.
 93. Види контролю та їх ефективність.
 94. Предмет контролю
 95. Методи контролю.
 96. Оцінка виконання планів.

Зразок екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ОС «Бакалавр» напрям підготовки/ спеціальність «Економіка підприємства»	Кафедра підприємництва та організації агробізнесу 201_ -201_ н.р.	Екзаменаційний білет № 1 з дисципліни «Планування і контроль на підприємстві»	Затверджую Зав. кафедри <hr style="width: 80%; margin: auto;"/> Ільчук М.М. ____ . ____ .201_ р.
--	---	--	--

Екзаменаційні запитання

1. Сутність планування, предмет і об'єкт планування та його принципи.
2. Планування виробничої програми з обслуговуючих виробництв в аграрних підприємствах.

Тестові завдання

Питання 1. Планування – це діяльність людей, що

1	оцінює стан економіки підприємства на конкретний період часу та тенденції в його діяльності
2	має на меті визначення цілей і завдань функціонування певних систем та шляхів і методів досягнення цих цілей і завдань
3	має передбачити майбутній стан економіки підприємства
4	забезпечити ефективне використання наявних на підприємстві ресурсів та їх своєчасну заміну і поповнення

Питання 2. Вкажіть методи планування за принципом визначення планових показників:

1	Екстраполяційний, інтерполяційний
2	Статистичний, факторний, нормативний, економіко-математичний
3	Балансовий, матричний
4	Ресурсний, цільовий

Питання 3. Вкажіть види планів за ознакою тривалості періоду:

1	Маркетингові, виробничі, інвестиційні, економічні, фінансові, соціальні
2	Народногосподарські, галузеві, територіальні, підприємства, внутрішньогосподарські
3	Перспективні, поточні, оперативні
4	Стратегічні, тактичні, оперативно-виробничі

Питання 4. Яка із вказаних статей витрат НЕ відноситься до складу статей калькулювання собівартості продукції рослинництва:

1	насіння і посадковий матеріал;
2	витрати на оплату праці;
3	сировина і матеріали;
4	роботи і послуги;
5	паливо і мастильні матеріали;
6	витрати на ремонт необоротних активів.

Питання 5. Різниця між доходами від реалізації продукції (без ПДВ, акцизів тощо) та собівартістю реалізованої продукції – це:

1	прибуток від звичайної діяльності ;
2	операційний прибуток ;
3	валовий прибуток;
4	чистий прибуток .

Питання 6. Обсяг виробництва продукції, за якої досягається беззбитковість розраховується як:

1	Відношення постійних витрат на весь обсяг виробництва до маржинального доходу на одиницю продукції;
2	Відношення постійних витрат на весь обсяг виробництва до змінних витрат на одиницю продукції;
3	Відношення постійних витрат на весь обсяг виробництва до ціни реалізації одиниці продукції;
4	Відношення сукупних витрат до змінних витрат на одиницю продукції.

Питання 7. Як називається розділ бізнес-плану, в якому висвітлюються показники виробничої програми підприємства, потреба в обладнанні, сировині та матеріалах?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома словом)

Питання 8. Витрати на утримання тракторів відносять на собівартість продукції окремих культур:

1	пропорційно обсягу виконаних робіт (в умовних еталонних гектарах) для окремих культур;
2	безпосередньо на собівартість продукції відповідних культур;
3	пропорційно площі посіву;
4	пропорційно зібраній площі певних культур

Питання 9 . Фермер планує придбати комбайн для збирання зернових культур на площі 120 га. Визначити доцільність такого рішення за умов:

- підрядчик може зібрати 1га зернових культур за 950 грн (без вартості пального);
- ціна комбайна, якого хоче купити фермер, становить 1500 тис. грн;
- термін експлуатації комбайна –10 років;
- витрати на поточний ремонт власного комбайна плануються на рівні 150 грн на 1 га;
- витрати пального на 1 га становлять 18 л;
- ціна пального – 17 грн/л.

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома числами:

- 1) Витрати на збирання врожаю підрядчиком;*
- 2) витрати на збирання врожаю власним комбайном)*

Питання 10. Визначити собівартість 1 ц зерна пшениці (грн) та величину валового прибутку (тис. грн), яку одержить підприємство від реалізації продукції за умов:

- площа - 200 га
- урожайність - 50 ц/га;
- всього витрат - 3000 тис. грн.,
- в т. ч. на збирання і транспортування соломи - 300 тис. грн;
- рівень товарності - 90%;
- ціна 1 т зерна - 4000 грн

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь двома числами:

- 1) собівартість 1 ц зерна пшениці (грн);*
- 2) валовий прибуток, тис. грн.)*

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи: лекції, практичні роботи, ілюстрації тощо.

9. Форми контролю

Поточний контроль знань та умінь студентів проводиться у формі тестів та шляхом виконання практичних і самостійних завдань за варіантами.

Підсумковий контроль знань та умінь студентів проводиться у формі складання екзамену.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль			Рейтинг з навчальної роботи $R_{НР}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$	Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3					
0-100	0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})$$

$$R_{НР} = \frac{\dots}{K_{ДИС}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДИС} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{ДР}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{ШТР}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)})}{n} + R_{ДР} - R_{ШТР}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ додається до $R_{НР}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання

робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний R_{штр} не перевищує 5 балів і віднімається від **R_{нр}**. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Критерії оцінки виконання навчальних завдань є одним з основних способів перевірки знань, умінь і навичок студентів з дисципліни “*Планування і контроль на підприємстві*”. При оцінці завдань за основу слід брати повноту і правильність їх виконання. Необхідно враховувати такі вміння і навички студентів:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання;
- викладати матеріал логічно й послідовно;
- користуватися додатковою літературою.

Схема розподілу балів за модулями навчальної дисципліни «Планування і контроль на підприємстві».

Вид контролю	Модуль	Тема	Навчальні заняття (підготовка та виконання)	Виконання самостійних робіт	Модульний (змістово-модульний) контроль	Всього балів (сума 4+5+6)	
Поточний контроль	Модуль 1. Наукові основи та організація планування на підприємстві	1.1	3	2	-		
		1.2	3	2	-		
	Всього за модуль 1			6	4	5	15
	Модуль 2. Планування виробництва, збуту продукції та ресурсного забезпечення	2.1	2	1			
		2.2	2	1			
		2.3	2	1			
		2.4	2	1			
		2.5	2	1			
		2.6	2	1			
		2.7	2	1			
	Всього за модуль 2			14	7	9	30
	Модуль 3. Планування витрат, фінансів і розвитку підприємства	3.1	2	1			
		3.2	2	1			
		3.3	2	1			
		3.4	2	1			
		3.5	2	1			
		3.6	2	1			
Всього за модуль 3			12	6	7	25	
Всього за поточний контроль*			32	17	21	70	
Підсумковий контроль (екзамен)						30	
Разом						100	

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} = 0,3R_{\text{ат}}$$

$$R_{\text{нр}} = (0,7 (R_{1\text{зм}} \times 1 + R_{2\text{зм}} \times 1)) : 2 + R_{\text{др}} - R_{\text{штр}}$$

Співвідношення між національними та ECTS оцінками і рейтингом із дисципліни

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення ECTS	Рейтинг з дисципліни, бали
1	2	3	4
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	66-74
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-65
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01-39

11. Методичне та матеріально-технічне забезпечення

1. Ільчук М.М., Коновал І.А. Організація та планування сільськогосподарського виробництва. Навч. посібник. – К.:ЗАТ «Нічлава», 2013. – 55 с.
2. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Навчальний посібник/ За ред. Л.Я. Зрібняка, М.М. Ільчука. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2012. – 304 с.
3. Персональні комп'ютери

12. Рекомендована література**Базова**

1. Курсове проектування та підготовка випускних бакалаврських і магістерських робіт з організації агробізнесу. Навчальний посібник/ За ред. Л.Я.Зрібняка, М.М.Ільчука. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2008. – 139 с.
2. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: Підручник. – К.: КНЕУ, 2004. – 550 с.
3. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Навчальний посібник/ За ред. Л.Я. Зрібняка, М.М. Ільчука. – К.: ЗАТ "Нічлава", 2012. – 304 с.
4. Організація і планування сільськогосподарського виробництва / За редакцією М.М. Ільчука та Л.Я. Зрібняка. Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 456 с.
5. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. – К.:

- «Каравела», 2011. – 352 с.
6. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія плюс», 2004. – 268 с.

Допоміжна

7. Дробот В.І. та ін. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства/ В.І. Дробот, В.П. Мартянов, М.Ф. Соловйов, А.В. Токар: Навчальний посібник. – К.: Мета, 2003. – 336 с.
8. Економічний довідник аграрника/ За ред. Ю.Я.Лузана, П.Т.Саблука. – К.: Преса України, 2003. – 800 с.

13. Інформаційні ресурси

- <http://iportal.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України
- <http://minagro.gov.ua/> – Міністерство аграрної політики України
- <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики України
- <http://www.minfin.gov.ua/> – Міністерство фінансів України